

LRS ir PLB komisijos dėmesys - pilietybės išsaugojimo referendumui, grįžtamajai migracijai ir didesnei kultūros sklaidai

Balandžio 24-28 dienomis Lietuvos Respublikos Seimo rūmuose Vilniuje vyko Lietuvos Respublikos Seimo (LRS) ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės (PLB) komisijos posėdžių pavasario sesija. Komisija aptarė numatomo pilietybės išsaugojimo referendumo, Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje, patriotiškumo ir pilietiškumo ugdymo rusijos karo Ukrainoje kontekste, Lietuvos piliečių grįžimo į Lietuvą probleminius aspektus. Vienoje iš priimtų rezoliucijų komisija įpareigojo pilietybės išsaugojimo referendumui pasirengti skirtą Seimo darbo grupę pateikti teisininkų išvadą dėl referendumo kartelės mažinimo galimybės.

Ana VENGTROVSKAJA

[**PASAULIOLIETUVIS.LT**](http://PASAULIOLIETUVIS.LT)

LRS ir PLB komisija daugiau nei du dešimtmečius yra pagrindinis PLB bendradarbiavimo su Lietuvos leidžiamąja valdžia įrankis, formuojant ir vykdant diasporos politiką, siekiant Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pagrindinių tikslų ir atliepant Lietuvos bei pasaulio aktualijas. Komisija posėdžiauja du kartus per metus.

Viltis sumažinti referendumo kartelę

Pirmajame LRS ir PLB komisijos posėdyje dalyviai aptarė įvairius kitais metais numatomo pilietybės išsaugojimo referendumo klausimus. Referendumą Seimas oficialiai turėtų paskelbti šių metų gegužės viduryje.

Pranešėjai sutarė, kad, palyginti su 2019 m. vykusiu referendumu dėl pilietybės išsaugojimo, šį kartą bus daugiau laiko pasirengti, referendumo formuluotė yra aiškesnė.

PLB pirmininkė Dalia Henke išskyrė aiškios ir suprantamos komunikacijos tiek Lietuvoje, tiek užsienyje svarbą, Lietuvoje įtraukiant savivaldybes bei nuomonės formuotojus. Henke manymu, vienas svarbiausių uždavinių Vyriausiajai rinkimų komisijai (VRK) bus tiksliai suskaičiuoti balsavimo teisę turinčių žmonių skaičių.

Dalia Henke, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininkė. Seimo kanceliarijos nuotr. (autorė Olga Posaškova)

„Grįžtant prie balsavimo teisę turinčių Lietuvos piliečių, reikia išgryninti bazę. Tai vienas iš svarbiausių dalykų. VRK patikslins, kodėl mūsų nuogąstavimai tokie yra. Ar iš tiesų tas skaičius, dabar minimas statistikoje – 2,6 mln. balsavimo teisę turinčių piliečių – yra grynas ir tikslus. Labai norėtume atsakymo, nes nuo to ir bus skaičiuojama ta kartelė“, – sakė PLB pirmininkė.

Referendumo sėkmė priklauso nuo labai aukštai iškelto balsuojančiųjų kartelės – Konstitucijos 12-ojo straipsnio keitimui turi pritarti daugiau kaip 50 proc. visų balsavimo teisę turinčių ir į rinkėjų sąrašus įrašytų piliečių. Vadinasi tam, kad referendumas įvyktų, į jį turėtų ateiti virš 1,1 mln. piliečių, o kad būtų sėkmingas, visi jie turėtų balsuoti „už“.

LRS ir PLB ir komisijos narys, teisininkas Gediminas Ramanauskas skatino į referendumą pasižiūrėti kūrybiškai, jo nuomone, kartelė gali būti sumažinta, nes ji nurodyta ne pačioje Konstitucijoje, o Referendumo konstituciniame įstatyme, 8 straipsnyje.

„Siūlymas būtų nustatyti referendumo kartelę būtent 12-ajam straipsniui, kuriame yra reguliuojama pilietybė, o ne visam pirmam skirsniui. Tokiu būdu yra išvengiama argumentų, kad yra grėsmės visuomenės saugumui, teritoriniam vientisumui, pamatiniams principams, yra kalbama tik apie pilietybę“, – sakė G. Ramanauskas.

Gediminas Ramanauskas, LRS ir PLB komisijos narys, teisininkas. Seimo kanceliarijos nuotr. (autorė Olga Posaškova)

PLB atstovas pažymėjo, kad tokiam konstitucinio įstatymo pakeitimui yra

reikalinga kvalifikuota Seimo narių dauguma – 85 nariai, tad reikėtų pozicijos ir opozicijos sutarimo šiuo klausimu.

LRS ir PLB komisija šį siūlymą įtraukė į LR Seimui ir Vyriausybei skirtas rezoliucijas.

„Komisija įgaliojo Seimo darbo grupę, skirtą pasiruošti artėjančiam referendumui, užklausti teisininkų dėl Konstitucijos 12 straipsnio keitimo referendumo kartelės ir atsiųsti teisinį išaiškinimą“, – per komisijos spaudos konferenciją sakė Seimo narė ir komisijos pirmininkė Dalia Asanavičiūtė.

Dalia Asanavičiūtė, Seimo narė, LRS ir PLB komisijos pirmininkė. Seimo kanceliarijos nuotr. (autorė Olga Posaškova)

Užsienyje steigs naujus balsavimo punktus

Pranešėjai sutarė, kad siekiant teigiamo pilietybės referendumo rezultato turi būti susitelkta tiek Lietuvoje, tiek užsienyje – daug lietuvių skaičiuojančiose šalyse numatoma į referendumo organizavimą įtraukti ir diasporos atstovus.

Darbo grupės LR diplomatinių atstovybių ir konsulinių įstaigų pasirengimui 2024

metų rinkimams vadovas, užsienio reikalų ministro patarėjas dr. Algimantas Rimkūnas teigė, kad nors apklausos rodo, jog didelė dalis visuomenės pozityviai žiūri į pilietybės išsaugojimą, dideliu iššūkiu lieka žemas pilietinis Lietuvos piliečių aktyvumas balsuojant rinkimuose ir referendumuose tiek Lietuvoje, tiek užsienyje.

Pasak jo, Užsienio reikalų ministerija (URM), diplomatinės atstovybės ir konsulinės įstaigos planuoja pradėti aktyvią komunikacijos kampaniją, į pagalbą kviesdamos ir diasporos atstovus.

„Kviečiame Pasaulio Lietuvių Bendruomenę ir visas lietuvių diasporą buriančias organizacijas dar aktyviau veikti, kad rinkėjų skaičius ženkliai didėtų. Dideles teritorijas ir dideles lietuvių bendruomenes turinčiose valstybėse, tokiose kaip Jungtinė Karalystė, Australija, Norvegija, mes planuojame atidaryti papildomus balsavimo punktus ir kviesime juose dirbti lietuvių bendruomenių atstovus“, – sako A. Rimkūnas.

Kaip svarbią problemą balsuojant užsienyje pranešėjai išskyrė balsavimą paštu – kai kuriose šalyse paštas dirba prastai, tad biuleteniai dažnai nepasiekia adresatų arba pasiekia per vėlai.

„Prašysime rinkimų komisijos lėšų būtent greitojo pašto panaudojimui, ypač balsavimo biuletenių nusiuntimui“, – pridūrė A. Rimkūnas.

Komisijos pirmininkas nuo PLB Jonas Bružas, pristatydamas Vyriausiajai rinkimų komisijai ir Užsienio reikalų ministerijai skirtas rezoliucijas, pabrėžė, jog būtina užtikrinti, kad rinkėjų sąrašai būtų tikslūs ir juose neliktų mirusių ar balso teisės nebeturinčių žmonių.

„Komisijos vienas iš prašymų VRK yra užtikrinti, kad rinkėjų skaičiaus bazė arba rinkimų teisę turinčių piliečių bazė būtų teisinga ir būtų skaičiuojami tie balsai ir kartelė referendumui, kad jis būtų įvykęs (nuo tikslaus rinkėjų skaičiaus – straipsnio autoriaus pastaba), čia labai svarbus elementas referendumo sėkmei“, – pažymėjo J. Bružas.

Jonas Bružas, LRS ir PLB komisijos pirmininkas. Seimo kanceliarijos nuotr. (autorė Olga Posaškova)

Diaspora bus įtraukta į pasiruošimą pilietiniam pasipriešinimui

Antrasis komisijos posėdis buvo skirtas pilietiškumui ir solidarumui, susitelkimui ir diasporos įsitraukimo į Lietuvos gyvenimą didinimui. Šia tema komisijos dalyviai ir pranešėjai kalbėjo daugiausia rusijos karo Ukrainoje kontekste.

LR Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininkas Laurynas Kasčiūnas, be Lietuvos karinės galios ir narystės NATO, išskyrė ir civilinės gynybos svarbą agresijos atveju.

„Mūsų tapatybė yra fundamentalus dalykas. Demokratijai neužtenka tik žmogaus teisių ir laisvių, reikia bendro gėrio, o bendras gėris yra tai, kas mus vienija. Čia yra fundamentalūs dalykai. Ukrainiečiai XXI amžiuje grąžino mums tą tapatybės sąvoką į gyvenimą. Pagrindinė klaida, kurią padarė Putinas, – neapskaičiavo valios priešintis, kuri ir plaukia iš tapatybės, čia yra šaltinis. Tai yra mums pamoka,“ – sakė Seimo narys.

Pasak Kasčiūno, plečiant pilietinio pasipriešinimo kursą, diaspora yra ypač svarbi ir reikia ieškoti būdų, kaip ją įtraukti.

„Sukurti elementarų algoritmą diasporai, ką darytų bendruomenės, jeigu Lietuva būtų užpulta. Pavyzdžiui, evakuacija bus vienas iš klausimų, kitas dalykas informacinis karas, bus be galo svarbus dalykas jūsų valstybėse parodyti, kad čia nėra kažkoks pilietinis karas tarp lietuvių“, – sakė Seimo narys.

Diaspora turi žinoti savo vaidmenį, jei ateitų diena „X“

PLB Visuomeninių reikalų ir specialiųjų projektų komisijos pirmininkė Irma Petraitytė-Lukšienė pritarė L. Kasčiūnui, kad diasporai turi būti sukurtas algoritmas, kur kiekvienas žmogus žinotų savo vaidmenį galimos agresijos prieš Lietuvą atveju.

„Mūsų PLB Visuomeninių reikalų ir specialiųjų projektų komisija veikia su tikslu prisidėti prie Lietuvos nacionalinio saugumo stiprinimo ir potencialių agresorių atgrasymo įtraukiant lietuvių diasporą visame pasaulyje. Norime pasiekti, kad kiekvienas lietuvis užsienyje žinotų, ką jis gali daryti tiek atgrasant, tiek karo metu, tiek, jei tai įvyktų, okupacijos metu“, – sakė I. Petraitytė-Lukšienė.

Irma Petraitytė-Lukšienė, PLB Visuomeninių reikalų ir specialiųjų projektų

komisijos pirmininkė. Nikolaus Hoening nuotr.

Minėta komisija šiuo metu kuria platformą, kuri telktų diasporą Lietuvos saugumui. Platformos tikslas – kad kiekvienas lietuvis galėtų identifikuoti savo vaidmenį Lietuvos gynyboje.

„Ukrainos visuomenė šiame rusijos kare parodė, koks svarbus yra visuomenės pilietinis pasipriešinimas, tiek ginkluotas, tiek neginkluotas. Ir koks svarbus yra neginkluotas pasipriešinimas tiek Ukrainos žemėje, tiek už jos ribų“, – pabrėžė PLB valdybos narė.

LR Vyriausybei skirtoje rezoliucijoje LRS ir PLB komisija prašo kuo greičiau patvirtinti Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategijos įgyvendinimo planą ir padidinti reikiamą kursą išklausių Lietuvos gyventojų skaičių.

PLB nuogąstavo dėl nepakankamo dėmesio kultūrai

Antrąją posėdžių dieną vyko bendras posėdis su Seimo Kultūros komitetu, pranešėjai koncentravosi į programų tobulinimą ir įgyvendinimą, didesnę Kultūros ministerijos išitraukimą į diasporos tapatybės puoselėjimo veiklas, aptarė pasiruošimą 2024 m. Dainų šventei.

Komisijos pirmininko pavaduotoja, PLB valdybos narė Jūratė Caspersen pažymėjo, kad, neformalų lituanistinį ugdymą patikėjus Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai, buvo iškart užmegztas bendradarbiavimas su diaspora ir pasiekta didelė pažanga lituanistinio švietimo srityje.

„O dar prisidėjus ir Užsienio reikalų ministerijos dėmesiui, ypač per paskutinius dvejus metus, lituanistinį švietimą skatinant per atstovybes – iš tiesų matome didžiulį postūmį, nors turinys yra visiškai likęs ministerijos kompetencijos rankose“, – sakė J. Caspersen.

Pasak pranešėjos, nuo 2012 metų taip pat buvo pradėta siekti, kad kultūros reikalų kuravimą iš Užsienio reikalų ministerijos perimtų Kultūros ministerija, nes ir šiuo atveju reikėjo institucijos kompetencijos, bet tokio pat rezultato kaip lituanistinio švietimo atveju nepavyko pasiekti.

Prof. Vytautas Juozapaitis, LR Seimo Kultūros komiteto pirmininkas, LRS ir PLB komisijos narys, Jūratė Caspersen, PLB Kultūros komisijos pirmininkė, LRS ir PLB komisijos pirmininko pavaduotoja. Seimo kanceliarijos nuotr. (autorė Olga Posaškova)

„Ir šiandien mes neprisibeldžiam į Kultūros ministeriją dėl diasporos tapatybės puoselėjimo klausimų sprendimo“, – pridūrė PLB atstovė.

Komisijos narė nuogaštavo, kad apie du trečdalius diasporos rengiamų kultūros projektų lieka be LR kultūros ministerijos finansavimo.

„Pagrindinė rėmimo sritis yra profesionalioji, autorinė kūryba ir vertinama projekto meninė kultūrinės veiklos kokybė. Deja, savo kultūros mokymosi ir saviveikliniai tautinės kultūros puoselėjimo, sklaidos ir įgūdžių įgijimo projektai kultūros tarybos ekspertų balų nesulaukia“, – apgailestavo PLB Kultūros komisijos pirmininkė.

Posėdyje dalyvavęs kultūros ministras Simonas Kairys oponavo sakydamas, kad jo komanda nėra abejinga kultūros sklaidai užsienyje, biudžetas didėja, o programos yra tobulinamos. Jo manymu, labiau trūksta komunikacijos.

„Jeigu yra kažkoks poreikis glaudesniajam koordinavimui, specialiai darbo grupei,

kuri turėtų periodinį susibėgimą išdiskutuojant klausimus, tikrai nematau jokių problemų. Labiau akcentuočiau komunikacinį kanalą ir jo tobulinimą“, – sakė kultūros ministras.

Bus steigiamas naujas Medijų rėmimo fondas

Savo pranešime S. Kairys taip pat paminėjo, kad artimiausiu metu bus steigiamas naujas Medijų rėmimo fondas, kuris skelbs ir organizuos paramos konkursą 2024 metams. Pasak S. Kairio, fondo veiklą reguliuojančiame įstatyme buvo aiškus poreikis atskirai įrašyti tautines mažumas ir akcentuoti diasporą.

Kultūros sklaidos tema LRS ir PLB komisija priėmė daugiausia įpareigojimų.

Komisija prašo LR Vyriausybės aktyviau įsitraukti į diasporos tautinės tapatybės išlaikymo ir puoselėjimo veiklą, Kultūros ministerijoje sukuriant mechanizmą ir komunikacijos kanalą tiesiogiai bendrauti ir bendradarbiauti su diasporos organizacijomis kultūros srityje.

Komisijos nariai taip pat siekia, kad būtų numatyta daugiau lėšų finansuoti užsienio lietuvių organizacijų projektams, o Lietuvos kultūros tarybai svarstant šiuos projektus kviesti ir užsienio lietuvių ekspertus.

Ruošiantis Dainų šventei 2024 m. prašoma, kad būtų užtikrintas papildomas finansavimas Pasaulio lietuvių vienybės dieną vyksiančiam keturių dalių renginių ciklui „Sujunkime Lietuvą – aš esu Lietuva“.

Programos „Globali Lietuva“ veiksmų plane komisija prašo skirti daugiau dėmesio ne tik tradicinės, bet ir šiuolaikinės modernios lietuvių kultūros sklaidai, lietuvių kalbos ir istorinės atminties puoselėjimo užsienio lietuvių bendruomenėse priemonėms.

Sieks palengvinti grįžimą į Lietuvą

Bendrame posėdyje su Seimo Ateities komitetu komisijos nariai ir įvairių institucijų pranešėjai apžvelgė dabartinę ekonominę situaciją bei išeivių grįžimo galimybę, jiems skirtas relokaciją palengvinančias priemones, finansines paskatas darbdaviams ir darbuotojams, kurie persikelia, stažuočių ir stipendijų iš užsienio atvykstančiam jaunimui galimybes.

Ekonomikos ir inovacijų viceministras Karolis Žemaitis, kalbėdamas apie dėmesį

diasporos pritraukimui, iš įvairių iniciatyvų išskyrė programą „Kurk Lietuvai“.

„Kurk Lietuvai“ projektą esu pavadinęs sėkmingiausiu Lietuvos investicijų pritraukimo projektu visoje Lietuvos istorijoje, kadangi tai yra projektas, kuris į Lietuvos viešąjį sektorių pritraukė geriausius pasaulio protus ir geriausius universitetus baigusius diasporos atstovus kurti viešajame sektoriuje inovacijas, pokyčius“, – sako K. Žemaitis.

Indrė Laučienė, Užimtumo tarnybos Tarptautinio bendradarbiavimo skyriaus vedėja. Stop kadras

Užimtumo tarnybos prie LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Tarptautinio bendradarbiavimo skyriaus vedėja Indrė Laučienė pasakojo, kad viena iš Užimtumo tarnybos į diasporą nukreiptų veiklos kryptių yra talentų arba darbo jėgos pritraukimas į Lietuvą.

„Iniciatyva „Atgal į Lietuvą“ užima ryškiausią poziciją <...> Jos tikslas per gyvus renginius, gyvus kontaktus ir komunikaciją internetu ne tik skleisti objektyvią informaciją apie Lietuvos darbo rinką, galimybes joje ir perspektyvas, bet kartu šiek tiek paneigti egzistuojančius mitus, dirbti su psichologiniais ir komunikaciniais barjerais, kurie šiuo metu tikrai egzistuoja“, – sakė I. Laučienė.

Rezoliucijoje LR Seimui ir Vyriausybei LRS ir PLB komisija siūlo plėsti ir stiprinti informacinę pagalbą planuojantiems grįžti į Tėvynę lietuviams bei daugiau

dėmesio skirti socialiniams grįžimo aspektams, skatinti Lietuvos darbdavius įdarbinti ir priimti į stažuočių programas ketinančius grįžti, išspręsti nuotolinio darbo reglamentavimo klausimus, sukuriant galimybę dirbti Lietuvai gyvenant užsienyje.

Siekdama išsaugoti ryšį su diaspora ir iš Lietuvos išvykstančiais lietuviais komisija siūlo apsvarstyti bendros tarpinstitucinės talentų duomenų bazės kūrimo galimybę.

Svarbi pažanga lituanistiniame ugdyme

Paskutinėje posėdžių sesijoje URM Globalios Lietuvos departamento direktorė Lina Žukauskaitė pristatė „Globalios Lietuvos“ 2022–2030 m. programos 2022–2024 m. veiksmų plano įgyvendinimą. Žukauskaitė pasidžiaugė, kad į „Globalios Lietuvos“ programos veiklą įsitraukia vis daugiau Lietuvos institucijų, 2012 m. jų buvo tik 13, o praeitais metais jau 30. 2022 m. pirmą kartą į diasporos politikos įgyvendinimą įsijungė ir savivaldybės, o diasporos politikos finansavimas per metus išaugo dvigubai (iki 9 295 200 eurų).

Globalios Lietuvos departamento direktorė pabrėžė didelę pažangą, pasiektą neformalaus lituanistinio ugdymo srityje.

„Pagrindinis darbas ir virsmas lituanistinio švietimo srityje buvo tai, kad 2022 m. rugsėjo mėnesį buvo patvirtinta užsienio lituanistinių mokyklų, vykdančių lituanistinio švietimo programas, finansavimo tvarka“, – sakė L. Žukauskaitė.

LITUANISTINIO ŠVIETIMO STIPRINIMAS

ŠMSM:

- lietuvių kalbos lygių nustatymo testų organizavimas (2022 m. testai laikyti 10 šalių, 140 mokinių);
- tobulinta Lituanistinio švietimo integruota programa;
- tobulinti Mokinių ir Pedagogų registrai;
- patvirtintas Lituanistinio švietimo pažymėjimų išdavimo tvarkos aprašas;
- kurtos nuotolinio mokymo priemonės 2-10 klasėms;
- remtas 3 lituanistinio švietimo įstaigų ugdymo proceso organizavimas (Seinų „Žiburio“ mokykloje, Vasario 16-osios gimnazijoje, Suvalkų lietuvių vaikų darželyje);
- remti 73 (nuo rugsėjo 1 d. - 54) lituanistinį švietimą vykde asmenys;
- skirtos lėšos lietuviškos mokyklos pastatui Suvalkuose įsigyti;
- Baltarusijoje ir Rusijoje išlaikytas lituanistinis švietimas, finansuota 12 neformaliojo švietimo projektų;
- paremtas 91 neformaliojo lituanistinio švietimo projektas;
- organizuotos 2 sav. lituanistinės studijos (31 mokytojas/dėstytojas).

2023 m. kovą 88 lituanistinėms mokykloms buvo paskirstytas 1,6 mln. eurų finansavimas iš LR valstybės biudžeto lėšų. Žukauskaitė pažymėjo, kad pernai buvo įgyvendinta ir daug kitų svarbių priemonių, tokių kaip lietuvių kalbos lygių nustatymo testų organizavimas, patobulinta Lituanistinio švietimo integruotoji programa bei mokinių ir pedagogų registrai, sukurtos elektroninės mokymo priemonės 2-10 klasėms pagal Lituanistinio švietimo integruotąją programą.

Pasak jos, visų įgyvendintų priemonių tikslas - pasiekti, kad iki 2030 m. lituanistinėse švietimo įstaigose mokytusi bent 20 proc. užsienyje gyvenančių vaikų (šiuo metu jų yra apie 7,8 proc.).

[REZOLIUCIJA DĖL PILIETYBĖS IŠSAUGOJIMO REFERENDUMO](#)

[REZOLIUCIJA DĖL KULTŪROS](#)

[REZOLIUCIJA DĖL PILIETIŠKUMO](#)

[REZOLIUCIJA DĖL GRĮŽIMO](#)

Projektas „Pasaulio Lietuva.“

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo, nurodyti informacijos šaltinį, autorių ir projekto pavadinimą.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

